ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ՊՈԼՍՈՅ համար, տարեկան 60 ղրշ. վեցամեայ 30 ղրշ. Եռամսեայ 20 ղրշ. — ԳԱՒԱՌՆԵՐՈՒ համար, տարեկան 80 ղրշ. Վեցամսեայ 40 ղրշ.— ԱՐՏԱՍԱՀՄԱՆԻ համար,, Տարեկան 22 ֆր. Վեցամսեայ 11 ֆր,:

ԿԱՆԽԻԿ ՎՃԱՐՈՂԸ ՄԻԱՅՆ ԲԱԺԱՆՈՐԴ Է

ՁԵՌՔԷ 10 ՓԱՐԱ

Bureaux de la rédaction du Journal Arménien DZAGHIK
Galata, Kourchounlou han, N· 7

ԾԱՂԻԿ
ՕՐԱԳԻՐ

"زاغيك" ارمنيجه يومى وسياسى غزتەدر

ԽՄԲԱԳՐԱՏՈՒՆ
Կալաթա, Գուրչունլու խան, թիւ 7
ՍԱԳԱՏԵԱՆ ՏՊԱՐԱՆ

ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ուղղուած ամէն թղթակցութիւն պէտք է *հակիրճ* գրուած ըլլայ:

ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ուղղուած ամէն գրութիւն ետ չի *տրուիր* :

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ ԿԸ ՍԿՍԻՆ
ԱՄԷՆ ԱՄՍՈՑ 1ԻՆ, 10ԻՆ ԵՒ 20ԻՆ

ԺԵ ՏԱՐԻ— ԹԻՒ 189 | 6 ՆՈՅԵՄԲԵՐ 1901 | ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ

ԽՄԲԱԳՐԱԿԱՆ

ԱՌԱՋԱՐԿԻ ՄԸ ՄԱՍԻՆ

Անցեալներս մեր «Աշխարհի Մէջ»ին մէկը նուիրած էինք պատկերազարդ քառթ-բօսթալներու պատմութեան, այդ առթիւ գլխաւորաբար մատնանիշ ընելով այն ահագին տարածումն ու ընդունելութիւնը որուն օրէ օր առարկայ կը դառնան այդ սիրուն քառթերը։

Այդ յօդուածը միտքս բերաւ առաջարկ մը, զոր ասկէ բաւական ժամանակ առաջ ըրած էի Ադղ. Հիւանդանոցի Հոգաբարձութեան, առաջարկ մը, զոր կրկին այսօր ալ կը փորձում ներկայացնելու, վերջին ծայր համոզուած ըլլալով անոր օգտակարութեան վրայ։

Գաղափարները երբ աղուոր են, մարդ երբեք հանդիստ չըլլար մինչեւ որ անոնք չգործադրուին, ու միշտ կը սիրէ անոնց փերյուշումը ընել, ամէն անգամ որ առիթը ներկայանալու ըլլայ։

* * *

Այն ատենը առաջարկած էի Հիւանդանոցի Հոգաբարձութեան, որ իր վարած Հասատութեան զանազան մասերն ու բաժանումները ներկայացնող պատկերազարդ քառթ-բօսթալներ պատրաստել տայ, եւ զանոնք չրջաբերութեան հանէ ժողովուրդին մէջ։

Ընելով այդ առաջարկը, ես վստահ էի թէ ատոր երեսէն Հիւանդանոցը պիտի կրնար բաւական կարեւոր հասոյթ մը ձեռք բերել, եւ ասիկա առանց ո՛եւ է մեծ ջանքի մը, առա՛նց ո՛եւ է յոգնութեան։

Քառթ-բօսթալի գործածութիւնը այսօր ուտել-խմելու չափ սովորական բան մը դարձած է թղթատարութեան հետ գործ ունեցող ամէն մարդու համար։ Թղթակցելու միջոց մըն է որուն շատեր պէտք կը տեսնեն, եւ որ իր պատկերազարդ ըլլալու հանգամանքովը չա՛տ աւելի սիրուն, շատ աւելի հրապուրիչ ու հաճելի կը դառնայ։

Եւ երբ այդ հանգամանքին միացուի ուրիշ մըն ալ, այսինքն ազգին հոգածութեան արժանի Հասատութեան մը նպաստաբեր ըլլալու պարագան, ա՛լ դուք եւրակայեցէք թէ որչա՛փ աւելի մեծ, որչա՛փ աւելի գեղեցիկ ընդունելութիւն մը կրնայ գտնել։

* * *

Բոլոր ասոնք ժամանակին պարզած էի Հիւանդանոցի Հոգաբարձութեան։ Եւ արդէն, այդ տեսակ ձեռնարկի մը շահաբեր հանգամանքը ոչ մէկ կերպով կրնար տարակոյսի ենթարկուիլ։ Եթէ երբեք պատրաստուելիք քառթ-բօսթալները վարձքուած գեղեցկութեամբ ու խնամքով հրապարակ հանուէին, չէ՛ թէ միայն հայ ժողովուրդը պիտի ուզէր գործածել զանոնք, հապա բոլոր այն մարդիկն ալ՝ որոնք կրնային քառթ-բօսթալի գործածութեան պէտքը զգալ։

Միւս կողմէ, ամէն տեղ, այսինքն աշխարհի ամէն մասերուն մէջ գըտնուող այն բազմաթիւ անձերը որոնք պատկերազարդ քառթ-բօսթալի հաւաքածոյ կը կազմեն, եւ որոնք չարունակ հետամուտ են իրենց հաւաքածոները նոր տեսակներով ճոխացնելու, բնականաբար պիտի ուզէին մէյմէկ օրինակ դնել այն քառթ-բօսթալներու շարքէն՝ զոր Հիւանդանոցի Հոգաբարձութիւնը չրջաբերութեան պիտի հանէր։ Եւ ատոր համար՝ քառթ-բօսթալի յատուկ հանդէսներու մը տրուելիք երկու տող ծանուցում մը պիտի բաւէր լիովին։

Կը տեսնէք որ այդ տեսակ ձեռնարկի մը համար, շահու տեսակէտը բնաւ չի կրնար կասկածի տակ իյնալ։

* * *

Առաջարկը, կը խոստովանիմ որ իր ժամանակին բաւական մեծ ընդունելութիւն գտաւ ժողովուրդին կողմէ։ Տարաբոյս չկար որ նոյնչափ եւ աւելի մեծ ընդունելութիւն մը կը սպասէր ձեռնարկին։

Օսմ. Նամակատան պաշտօնեաներէն մէկը՝ որուն հետ առիթը ունեցայ այդ մասին տեսակցելու, նոյն իսկ յոյս յայտնեց որ Թղթատարական Վերատեսչութիւնը թերեւս հաւանէր քսան փարանոցի տեղ տասը փարանոց դրոշմթուղթ փակցնել այդ քառթ-բօսթալներուն, եթէ երբեք Ադղ. վարչութիւնը եւ կամ Հիւանդանոցի Հոգաբարձութիւնը դիմում մը ընէին։

Միւս կողմէ, Հոգաբարձութիւնն ալ կրնար քառթ-բօսթալները տասը փարայի հրապարակ հանել, որով անոնցմէ իւրաքանչիւրը քսան փարայի միայն կը նստէր սովորական պարզ քառթ-բօսթալներուն պէս, պատկերազարդ ըլլալու դերազանց առաւելութիւնն ալ ունենալով անոնց վրայ։

Բայց հակառակ այս յաջող պայմաններուն, առաջարկը առաջարկ մնաց, չիտակը ե՛ս ալ չեմ դիտեր ինչո՛ւ։

Ըսին ան ատեն թէ Հոգաբարձութիւնը իր նիսաներէն մէկուն մէջ պիտի զբաղի այդ քառթ-բօսթալներու խնդրով, բայց այդ խօսքն ալ խօսք մնաց, ու տակաւին այդպէս կը մնայ մինչեւ այսօր։

* * *

Այսօր ուր առիթը կ'ունենամ կրկին այդ առաջարկին վերադառնալու, բնականաբար անկեղծ ցաւ մը պիտի յայտնեմ Հիւանդանոցի Հոգաբարձութեան այդ մասին բռնած ընթացքին նկատմամբ։

Ու թող չկարծուի թէ առաջարկը խմ ըլլալուն համար կը յայտնեմ այդ ցաւը։

Անանկ ատեն մը ուր Հիւանդանոցի Հոգաբարձութիւնը կը գանդատի հասոյթներու անբաւականութենէն, անանկ ատեն մը ուր ամէնէն անգործնական եւ անիրականալի միջոցները կը խորհի քիչ մը աւելի նպաստ հաւաքելու համար, չեմ հասկնար թէ ինչո՞ւ երեսի վրայ կը թողու առաջարկ մը՝ որուն շահաբեր հանդամանքը վեր է ամէն տարակոյսէ, որուն գեղեցկութիւնը ոչ ոք կրնայ ուրանալ, եւ որ մեծ զոհողութիւն մըն ալ չի պահանջեր։

Այս կէտը բոլորովին մութ կը մնայ ինծի, եւ նոյն իսկ ատոր համար է որ կը ցաւիմ։

ԱՐԱՄ ԱՆՏՈՆԵԱՆ

ԱՇԽԱՐՀԻ ՄԷՋ

ԳԻՆԵԳՈՐԾՈՒԹԵԱՆ ՀԵՏԱՔՐՔՐԱԿԱՆ ԿՈՂՄԵՐԸ

Այգեկութքի աւարտումէն վերջը, այգեպանը տակառներու մէջ կը լեցնէ գինին եւ կարգով կը շարէ զանոնք իր մառանին մէջ։ Յետոյ, երբ ատենը գայ, շիշերու մէջ կը քաշէ եւ տախտակներու վրայ կը դիզէ զանոնք։ Հոն է որ պիտի պահուի այդ թանկագին հեղուկը, որուն բարերար յատկութիւնները ամենազգի բանաստեղծներ երգելէ չեն դադրած։

Կը կարծուի թէ, սակայն, ամէն երկրի մէջ եւ ամէն ժամանակ գինին պահելու համար ատկէ տարբեր միջոց մը մտածուած չէ, կամ թէ այդ վերոյիշեալ եղանակն է կատարելագործումը միւս ամենուն։ Սխա՛լ։ Աւելի նոր դրութիւնն է որ դատապարտելի է։ Փայտէ տակառ մը ինչ ձեւ ալ ունենայ, որքա՛ն ողորմելի գործիք է պահպանելու համար բնութեան ամէնէն սիրելի տուրքերէն մին։ Պէտք չէ՞ր աւելի մտացիօրէն խորհիլ՝ իրեն արժանի բաներու մէջ պահելու համար յարգանքով այդ ըմպելին, որուն արժանիքը այնքան մեծ է եւ որ այնքան անհրաժեշտ պէտք մը ունի խնամքի։

Հնութիւնը կ'անգիտանար փայտէ տակառի ստորին գործածութիւնը, եւ այսօր տակաւին շատ մը երկիրներ կ'արհամարհեն զայն եւ կը խորշին գործածելէ։

★

Հրէից մէջ երբ գինին ճղմուէր քարէ խոշոր տաշտի մը մէջ հինգ մարդոց կողմէ, որոնք երաժշտական եղանակներու հետ կ'աշխատէին, քամուքը կը ժողվէին հողէ ահագին ամաններու մէջ եւ խմորելու կը դնէին. երբեմն կ'ելնէին նաեւ զայն մինչեւ որ օշարակային թանձրութեան մը հասնէր։

Յոյները՝ երբ գինին ելլէր քամոցէն կը լեցնէին զայն հողէ ամաններու մէջ, այնքան մեծ, ա՛յնքան հսկայ որ մարդ մը ամբողջ կրնար անոնց մէջը պահուրտիլ եւ որոնց մէջ շատ անգամ կուգային գիշերել մուրացիկներ։

Այսպէսով է որ կը լուսաբանուի թէ ինչպէս Բիւսոս իր աղջկան կողմէ խրդուեցաւ գինիի կուժի մը մէջ եւ թէ ինչպէս Դիոգինէս կ'ապրէր տակառի մը մէջ։ Այդ ամանները, որոնց յատակակողմը սրածայր կը վերջանար եւ կը կրէին երկու ճարմանդներ, գրեթէ ամբողջովին հողին մէջ կը մխուէին որպէս զի կարելի եղածին չափ նուազ հաղորդակցութեան մէջ ըլլան օդին հետ։ Շլիման անուն գիտնական մը որ փոքր Ասիոյ մէջ հին Տրովադայի գտնուած տեղերը մասնաւոր պեղումներ կատարեց, անոնցմէ ինը հատ գտաւ։ Տակաւին հողին մէջ թաղուած էին իրեն ամբողջ խոշորութեամբ եւ իրը կափարիչ անոնց վրայ ծածկուած կային մարմարի չերտեր։

Ակրականդի հարուստներէն մին այդպէս երեք հարիւր ամանէ աւելի ունէր, որոնք ժայռի կտորներէ փորուած էին եւ որոնցմէ իւրաքանչիւրը կրնար հարիւր ամֆօրէ աւելի հեղուկ պարունակել։ Հռոդոս եւ Թասոս այդ ամաններուն չինութեան ամէնէն նշանաւոր կեդրոններն էին։

Հռովմէացւոց դրութիւնը տարբեր էր։ Երբ գինին մէկ կամ երկու տարուց մը չափ խմորում կրէր այն հողէ խոշոր ամաններու մէջ ուր կը դնէին զանոնք նախ, կը սկսէին պարպել զայն երկու ճարմանդով եւ ներքնակողմէն ձիւթով ծեփուած երկայն կուժերու մէջ, որոնց յատակը նոյնպէս սրածայր ըլլալով կարելի կ'ըլլար դիւրութեամբ աւազի մէջ մխել։ Այս կուժերէն մին որուն ամֆօրա անունը կուտային 800 լիտրի չափ կըրնար պարունակել եւ կը ծառայէր գինիի ամէնէն լաւ տեսակին պահպանման։ Ուրիշ մը գատուս կը կոչուէր, 1000 լիտրի պարունակութիւն մը ունենալով կը ծառայէր հասարակ գինիին պահպանման։ Իւրաքանչիւր կուժ պիտակ մը կը կրէր որ կը ցուցնէր պարունակուած գինիին տեսակը, հնութիւնը, շինողին անունը եւն։ Մառանը կը գտնուէր միշտ հողէն վեր յարկի մը մէջ, շատ անգամ նաեւ, եւ ասիկայ աւելի հարաւային գաւառներու մէջ, ամէնէն վերի յարկը։

1789ին Հռոմի շրջականները կատարուած պեղումներու միջոցին, իրարու կից երեք յաջորդական խցիկներէ բաղկացած ամբողջ մառան մը գտնուեցաւ։ Առաջին խուցին գետինը մոզայիկներով զարդարուած էր ամբողջ եւ պատերը ու կամարը արաբական զարդանկարներ կը կրէին։

Մինչեւ մեր օրերը, տակաւին շատ մը երկիրներու մէջ գինին պահելու մասնաւոր եղանակներ կան։ Օրինակի համար Պէլճիոյի քաղաքներէն Մոնսի մէջ քիչ մը շնորհքով մառան մը ճիշդ դրատան մը երեւոյթը ունի։ Փոքրիկ անցքերու բաժնուած ստորերկրեայ տեղ մըն է ան ուր երկայն դարակներու վրայ կարգով շարուած՝ մինչեւ առաստաղ կը բարձրանան շիշերը՝ որոնք տարօրինակ խնամքով մը պիտակուած կը սպասեն այն վայրկենին՝ ուր գինին կատարելութեանը պիտի հասնի. բան մը՝ որ շատ անգամ երկար ժամանակամիջոցներու կարօտ է։

Կախէթի մէջ՝ ուր մէկ միլիոն էքթարէ աւելի տեղ յատկացուած է որթատունկի մշակման, գինին մը դրուի բաց դաշտին մէջ գտնուող Մառանին մէջ։ Եթէ երբեք սկիզբի 2-3 ամիսներուն մէջ չը ծախուի, եւ պահելու համար հարկ ըլլայ երկրորդ զտման մը ձեռնարկել, հողին մէջ թաղուած իր այն ամանէն կը փոխադրեն զայն հողէ երկայն ամանի մը մէջ։ Այս գործողութիւնը ճիշդ հորէն ջուր քաշելուն պէս կը կատարուի չուանով մը որուն ծայրը կապուած է Զափը որ 12ուկէս լիտր է։ Իսկ եթէ ծախուի, գոմէշի կամ լաւ եւս եզան մորթէ տիկերու մէջ կը լեցնեն զայն, որոնք սակայն ձիւթով օծուած ըլլալով շատ անգամ կը փոխեն այն սքանչելի գինիին կենսատու համը։

Կախէթի գինեգործութեան մէջ ամէնէն ուշագրաւ պարագան է այն զարմանալի մեծութիւնը հողէ ամաններուն՝ ուր կը պահեն գինին։ Ամէնէն մեծերը 4 մէտր բարձրութիւն եւ 2 կամ 3 մէտր լայնութիւն ունեն եւ կ'արժեն գրեթէ հարիւր ռուբլի։

Որքան որ ամուր շինուած ըլլան, կը պատահի երբեմն որ գինին խմորումը կը պայթեցնէ զանոնք եւ հողը աղուոր մը կը խմէ անոնց ամբողջ պարունակութիւնը, եթէ երբեք սորերկրայ չառաջ մը չիմացնէ տիրոջ՝ պատահած վտանգը եւ այս վերջինս չփութայ անոր առաջքը առնելով աղատելու իր նեկտարը։

Զմոռնանք ըսելու որ այդ նշանաւոր Մառանները որոնք ամբողջ երկրին հարստութիւնը կը պարունակեն, գրեթէ միշտ յարձակում կը կրեն գողերու կողմէ։ Եւ ասոնք այնքան վարպետորէն կը կատարեն իրենց գործը որ շատ անգամ գինեպանը իր մառանը լեցուն կը կարծէ երբ արդէն անոր մեծագոյն մասը խմուած՝ կամ ճամբայ ելած է դէպ ի Տփղիս։

Կան տեղեր նաեւ ուր դեռ մինչեւ հիմա, իւրաքանչիւր այդեպան իր դաշտին մէջ շաղախով ծեփուած ընդունարան մը ունի։ Խաղողը անոր մէջ կը ճղմեն եւ երբ քամոցը կը հաւաքուի քիչ մը վար գտնուող աւազանի մը մէջ, տիկերու մէջ կը լեցնեն՝ եւ կը տանին դիւղ, ուր կը պարպեն զայն գետինը թաղուած խոշոր հողամաններու մէջ եւ կը ձգեն որպէս զի խմորումը տեղի ունենայ։

Յունաստանի բոլոր գաւառներուն մէջ մէկ օրուան մէջ խմուելիք գինին դրուած է տիկի մը մէջ որ սենեակին առաստաղէն կախուած է։ Մարաւցողը գաւաթ մը կը կոնծէ։

Սպանիոյ մէջ գինին կը պահեն առնուազն 5 մէթր բարձրութիւն եւ 3 մէթր լայնութիւն ունեցող թիւնաեա անուն հսկայական ամաններու մէջ որոնք առնուազն հազար լիտր հեղուկ կը պարունակեն, եւ կրնան մինչեւ 16,000 լիտր պարունակել։

Միակ քաղաք մը կայ ուր այս սոսկալի ամանները կը չինուին, այն ալ Գոլմէնար տէ Օրէնա ըսուածն է որ 20,000 բնակիչ ունի եւ կը գտնուի Մատրիտէ 50 քիլոմէթր դէպ ի հարաւ-արեւելք ամենաբարեբեր երկրի մը մէջ, ուր սակայն տակաւին երկաթուղին մուտ չէ գտած։

Հոն գինին այնքան առատ է որ մէկ լիտրը 4 սանտիմ միայն կ'արժէ, իսկ ընդհակառակը ջուրը այնքան հազուագիւտ՝ որ օրական սնայնի գործերու անհրաժեշտ քանակութեամբ ունենալու համար անկէ՝ պէտք է առնուազն 35 սանտիմ վճարել։

Թիւնաեաներու չինութիւնը հին ժամանակներէ մնացած արուեստ մըն է։ 1645 թուականին գրուած ձեռագրէ մը կը տեսնուի թէ Թուրաս Մենտիաթաի գործարանը 1000 լիտր պարունակութիւն ունեցող թիւնաեաներ կը չինէր եւ մինչեւ այսօր ալ կը շինէ. սա տարբերութեամբ որ, որթատունկի մշակութիւնը շատ աւելի առաջ դացած ըլլալով, հիմա ստեղուած է փոխանակ 100,000ի, հինգ անգամ 100,000 աման պատրաստել մէկ տարուան մէջ։

Նոյնպէս անցեալ դարուն սկիզբները Գոլմէնար տէ Օրէնա հինգ փուռ միայն ունէր ուր տարին 25—30 անգամ կ'եփուէր, եւ գործաւորները 35—40 հատ էին։ Այսօր քառասուն ահագին փուռեր կը բանին հոն եւ հինգ հարիւրէ աւելի գործաւորներ որ սակայն օգոստոս եւ սեպտեմբեր ամիսներուն մէջ մինչեւ հազարի կը հասնին։

★

Գինեգործութեան մասին այս հետաքրքրական տեղեկութիւնները տալէն վերջ, յաջորդ յօդուածով մը պիտի նկարագրենք գինիի յատուկ հսկայ կուժերու պատրաստութիւնը, ինչպէս նաեւ անոնց մէջ կատարուած աշխատութիւնները, որոնք մէկէ աւելի հետաքրքրական կողմեր ունին։

ԻՆՉ Կ'ԸՍԵՆ ԲԺԻՇԿՆԵՐԸ

ՀԱԿԱԺԱՆՏԱՏԵՆԴԱՅԻՆ ՇԻՃՈՒԿԸ

Ինչպէս արդէն գրած էինք մեր ներքին լուրերու բաժնին մէջ՝ տօքթ. Շանդմէս՝ Բասթէօրեան հաստատութեան փայլուն բրոֆէսէօրը՝ ժանտատենդի (բիֆօ) դէմ շիճուկ մը գտած է։

Մեծանուն բժիշկը իր շիճուկը նախ եւ առաջ փորձած է իր ճիւղին մէջ գըտնուած երեսունը չորս ժանտատենդէ վարակեալներու վրայ։ Փորձի ենթարկուող այսչափ անձերէն քանի՞ հոգի մեռաւ, ոչ ոք։ Միւնոյն չրջանի տեւողութեան միջոցին սակայն ուրիշ հիւանդանոցներու ժանտատենդէ մեռնողներու համեմատութիւնը 25%ով անցած է, ինչ որ կը հաստատեն նոյն հիւանդանոցներուն պաշտօնական վիճակագրերը (սրաթիսրիք)։ Բայց թերեւս հոչակաւոր բժիշկին ձեռք ձգած այս յաջողութիւնը օրակուէր այն անունով, որ բժշկութեան մէջ սովորական դարձած է, այն է «յաջողութեանց չարք մը»։ Ուստի տօքթ. Շանդմէս, իր հաստատած իրողութեանց վրայ թէեւ վստահ, բայց եւ այնպէս խնդրեց Բարիզի այլ եւ այլ հիւանդանոցներու մէջ պաշտօնավարող իր պաշտօնակիցներէն որ իր շիճուկը փորձեն իրենց դարմանած ժանտատենդի ենթարկուածներուն վրայ։ Այս շիճուկով դարմանուած հարիւր հիւանդներուն վեցը միայն մեռան, այսինքն հարիւրին վեց մահ։ Բայց ինչ որ ամէնէն աւելի կարեւոր եւ յատկանշական է՝ սա պարագան է որ այն ամէն ժանտատենդի բռնուողները որոնք հիւանդութեան ուղերարդ օրեն առաջ շիճուկով ներարկումներ ընդունած են, ամէնքն ալ բժշկուած են։

Այս թուանշանները ինքնին այնչափ պերճախօս են որ, որ եւ է բացատրութիւն աւելորդ է։ Ձեռք բերուած արդիւնքին վրայ յենլով՝ կարելի է ըսել թէ այս անգամ կը գտնուինք հանդէպ ժանտատենդի այն տեսակ բնորոշ դարմանի մը որ, եթէ ճիշտ ժամանակին ներարկուի՝ անվրէպ հիւանդութիւնը պիտի բուժէ։ Մնաց որ հակաժանտատենդային շիճուկին կիրառութիւնը կը նմանի հակակեղծամակային շիճուկին կիրառութեան որ արդէն իր փորձերը տուած է։ Կեղծամակին նման՝ ժանտատենդն ալ մէկէն ի մէկ իր ընթացքը կը փոխէ՝ բաղուկին մորթին ներքեւ տասնըհինգ խորանարդ կրամ շիճուկ ներարկուելէն ետք։

Ամէնէն առաջ տենդը կը պակսի եւ այս անկումին սովորաբար կը յաջորդէ ապաքինումը՝ երբ հիւանդութիւնը՝ սկսած ատեն եւ կամ գէթ իր առաջին ութնեակին մէջ ճշդուած ըլլայ։

Միւնոյն ատեն նաեւ բաղկերակին զարկը կը մեղմանայ, փորքշուկը կը դադրի, մորթը կը տամկանայ, մէզը կը վերբսկսի, սպիտակամիզութիւնը (Albuminriee) կ'անհետանայ եւ հիւանդը քնատութենէն եւ կամ ընդարմացումէն կ'ազատի։ Մէկ խօսքով կատարեալ վերկենդանութեանը հանդիսատես կ'ըլլանք ժանտատենդէ բռնուած հիւանդին՝ որուն

ապաքինութիւնը այլեւս օրուան խնդիր է լոկ։

Միեւնոյնը կը պատահի նաեւ այն հիւանդներուն համար եւս՝ որոնց չիճուկին ներարկումը յապաղած է։ Բայց այն ժամանակ ախտը նուազ աչքի զարնող ձեւով, վարանոտ կերպով մը կ'անհետանայ եւ սակայն վերջնական ապաքինումը ձեռք բերելու համար պէտք կ'ըլլայ երկու կամ երեք ներարկումներ ընել։ Բայց վերջնական արդիւնքը միշտ միեւնոյնը կ'ըլլայ, պայմանաւ սակայն որ ժամանակնդի ենթարկուողին հիւանդութիւնը անփութորէն բանի տեղ չի դնելով՝ այդ ներարկումները չկատարուին այն պահուն ուր արդէն հիւանդը հոդի տալու վրայ է, կամ գրեթէ անոր մօտ բան մը։

Եւ ճիշտ այս պարագան նախատեսելով է որ ս.ոքթ. Շանդմէս կը պահանջէ որ ներարկումը կատարուի՝ երբ ախտին ժամանակնդ ըլլալուն առաջին կասկածը կ'ունենանք, այս պայմանաւ միայն մեծանուն բժիշկը կատարեալ ապաքինում կը խոստանայ։

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

Հարաւային Ափրիկէէն հասած լուրեր կը հաղորդեն թէ Տէվէդ պոէր զօրավարը կ'ապրի տակաւին, հակառակ Անգլիացիներու այն փափաքին, որով կ'ուզէին որ մեռած ըլլար արդէն, եւ կը գտնուի իր մարդոց գլուխը, վերսկսած ըլլալով գործողութեանց։ Նոյն իսկ Լորտ Քիչնէր է որ այս լուրը կը հաղորդէ պատերազմական Նախարարութեան, որուն մանրամասնութիւնները վարը, Լուրերու բաժնին մէջ կը փութանք տալ մեր ընթերցողներուն։ Այս լուրը իր կարգին նոր հարուած մը պիտի ըլլայ Անգլիոյ Նախարարութեան, որովհետեւ այն տեսակ ատեն մը հասաւ, ուր ճառ ճառի ետեւէ տեղի կ'ունենար, համոզելու համար անգլիական ժողովուրդը թէ պատերազմը Անգլիացիներուն համար չատ նպաստաւոր վիճակի մէջ է եւ թէ մօտեցած է իր վախճանին։ Եւ անգլիական ժողովուրդն ալ քիչ կամ չատ հաւատացած կ'երեւար եղած յայտարարութիւններուն, որովհետեւ մարդ ինչ որ կը փափաքի որ ըլլայ, գիւրաւ կը հաւատայ անոր։ Հարաւային Ափրիկէի պատերազմի վերջանալու մասին ջերմ փափաք մը կայ Անգլիոյ ամբողջ ժողովուրդին մէջ, որ մանաւանդ վերջին ժամանակներս չատ աւելի սրուած է։ Ուրեմն զարմանալու բան մը չկայ եթէ զանազան լուրեր ծնունդ կ'առնեն հաստատութեան մը կնքուելու մասին, եւ չատերու կողմէ ալ այդ լուրերուն հաւատ կ'ընծայուին, թէեւ անոնք իրենց ստոյգ ըլլալը հաստատող որ եւ է հիմ չունին։

★

Երէկուան Մայիսի Քաղաքական Լուրերու բաժնին մէջ հրատարակած էինք Ռուսերու կարծիքը Գերմանիոյ մաքսային նոր սակացոյցին վրայ։ Այդ ատեն կը տեսնուէր թէ այդ խնդիրը կարծուածէն չատ աւելի լուրջ հետեւանքներ կրնայ ունենալ։ Արդէն ծանաւան ատիթներով նոյն իսկ այս սիւնակներուն մէջ ըսած ենք թէ ազգութիւններու միջեւ տնտեսական խնդիրները քաղաքական խնդիրներու չափ եւ անոնցմէ աւելի կարեւորութիւն ունին, որով ամէն ազգ տնտեսապէս այսօր առաւել կամ նուազ ուրիշ ազգութիւններէ ստիպուած է կախում ունենալու։ Հիմա, Գերմանիոյ մաքսային նոր սակացոյցը եթէ Իայսթակի կողմէ քննէարկուելով օրէնքի կարգ անցնի, կը կարծուի թէ Գերմանիոյ առեւտրական յարաբերութիւնները դրացի երկիրներու հետ վեր ի վայր պիտի չըլլին, եւ ասիկա անոր համար, որովհետեւ Գերմանիա իր մաքսային նոր սակացոյցով, աւելի մաքսապաշտպան դրութեան մը կ'ուզէ հետեւիլ։ Բայց քանի որ ֆրանսեւգերմանական պատերազմէն վերջը, Գերմանիա ամէնէն աւելի առեւտրական եւ ճարտարարուեստական երկիր մը եղած է։ եւ պէտք ունի իր արտադրութիւնները օտար երկիրներ արտածելու, ընդունելիք մաքսապաշտպան դրութիւնը կրնայ պատճառ ըլլալ, որպէս զի այն երկիրներն ալ, որոնք Գերմանիայէն ապրանք կ'ընդունին, նոյն մաքսապաշտպան դրութեան հետեւելով, այդ ապրանքներուն դէմ իրենց սակացոյցերը բարձրացնեն։ Այս պարագան կրնար ամբողջական աղէտ մը ըլլալ Գերմանիոյ համար։ Կը կարծուի թէ Բայխսթակը լաւ ընդունելութիւն մը չպիտի ընէ իրեն ներկայացուելիք մաքսային նոր սակացոյցի ծրագրին։ Թէ ինչ արդիւնք պիտի տայ այդ ծրագիրը, ընական է առ այժմ որոշապէս կարելի չէ ըսել։

ԼՈՒՐԵՐ

(Վիէննայի թերթերէն, 15–16 Նոյ.)

ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ԳՈՐԾԵՐ.—Խորհրդարանը զլաղեցաւ դահլիճին կողմէ իրեն զրկուած օրէնքներու ծրագրով մը, որ կը պատկանի երկաթուղիի վայրաչարժերու մէջ աշխատողներու ինչպէս նաեւ երկաթուղիի ուրիշ պաշտօնեաներու աշխատութեան ժամանակին եւ որքան ըլլալուն եւ անոնց հանդստեան։ Երեսփոխան Պէոթօ կը պաշտպանէ իր ծրագիրը որ աշխատութեան տեւողութիւնը կը սահմանէ 10 ժամ եւ 20 տարուան ծառայութենէ վերջ հանդստեան թոշակ։ Ելմտական Նախարար Քայեու դիտել կուտար թէ պետութեան ելմտական հաւասարակշռութիւնը պէտք չէ խախտել, ասոր հակառակը պնդողներ, կ'ըսէ, պետութեան նոր ծախքեր հետեւարար նոր տուրքեր հաստատել պիտի տան։ Պէոթօ դէմ խօսեցաւ երկաթուղիի ընկերութիւններու այն յայտարարութեան թէ իր ծրագրին գործադրութեան դրուելուն համար 60 միլիոն ֆրանքի պէտք պիտի ըլլայ։ Ասոր վրայ Պէոթոյի ծրագիրը 37ի դէմ 338 ձայնով ընդունուեցաւ։

Ասկից վերջ խորհրդարանը որոշում մը տուաւ, որուն մէջ կառավարութեան կ'առաջարկուի որ դահլիճին մէջ Պէոթոյի ծրագրին այժ տայ։ Ելմտական Նախարարին պահանջման վրայ խորհրդարանը որոշեց յառաջիկայ երկուշաբթի (երէկ) զբաղիլ այն ծրագրով, որ կը պատկանի չինական արշաւախումբի ծախքերը դուցելու համար տեղի ունենալիք փոխառութեան մը։ Ասոր վրայ նիստը փակուեցաւ։

Արտաքին գործոց Նախարար Տէլբասէ, մէկ ժամուան տեսակցութիւն մը ունեցաւ մարքիզ Իդոյի հետ։

Հանքի բոլոր գործաւորներու խմբակցութեան ներկայացուցիչները խորհրդակցութիւն մը ունեցան խորհրդարանի գործաւորներու յանձնաժողովին հետ։ Այս առթիւ առաջինները կը ներկայացնէին գլխաւորաբար օրական 8 ժամ աշխատելու մասին գործաւորներուն ունեցած փափաքը, որուն գործադրութիւնը իրենց կարծիքով հրթիռ արտադրութեանց նուազումը իր հետեւանք չպիտի ունենայ, եւ որ սակայն զգալի կերպով պիտի բարձրացնէ գործաւորներուն կացութիւնը։ Խորհրդարանի յանձնաժողովին կողմէ կատարեալ հաւանութիւն ցոյց տրուեցաւ յայտնուած փափաքի մասին, յայտարարելով միեւնոյն ատեն թէ անոր գործադրութեան դրուելովը կրնան չատ մը լուրջ տարբերութիւններ հարթուիլ։

ԳԵՐՄԱՆԱԿԱՆ ԳՈՐԾԵՐ.— Պերլինի պաշտօնական թերթը, Ռայխսանձայկեր, ուրբաթ իրիկուան թիւով հրատարակեց այն փոփոխութիւնները զորս Դաշնակցային Խորհուրդը մտցուց մաքսային նոր սակացոյցի օրինագծին մէջ։ Այդ փոփոխութեանց հրատարակութենէն կ'երեւայ թէ Դաշնակցային Խորհուրդը օրինագծին հողագործական ձգտումը ոչ մէկ կերպով չէ տկարացուցած։ Արմտիքի մաքսատուրքերը անփոփոխ պահուած են։ Դիտելի է միայն Գայլուկի (աճը օթ) մաքսատուրքին բարձրացումը։ Գայլուկի մաքսատուրքը այժմ 20 մարք է։ մաքսատուրքի օրինագծին մէջ 40ի բարձրացուած էր, մինչդեռ Դաշնակցային Խորհուրդը՝ 60ի բարձրացուց։ Կը կարծուի թէ 60էն ալ 90ի պիտի բարձրանայ։ Նմանապէս ծովափրփուրէ ապրանքներու համար որոնք ընական կամ արուեստական սաթերու հետ առնչութիւն ունին, փոխանակ 200 մարքի 400 մարքի բարձրացուած է մաքսատուրքը։ Յ.ոքենի թեթը կ'առաջարկուի մաքսատուրքէ ազատ ձգել։ Ամէնէն աւելի Աւստրեւհունգարիա գայլուկ իր ներածէ Գերմանիա Դաշնակցային Խորհուրդին մէջ, օրինագծին քննէարկութեան դրուելուն, երկաթ ազատ քաղաքներու Լիւպէքի, Պրէմընի եւ Համպուրկի ներկայացուցիչները, ինչպէս նաեւ Բոպուրկ-կոթայի ներկայացուցիչը օրինագծին դէմ քուէ տուած են։

Սաքսոնիոյ խորհրդարանը գահաճառով մը բացուեցաւ, որ ամէնէն առաջ կը չեշտէր թէ կառավարութիւնը իր պարտականութիւնը կատարելու վրայ է, արնտեսական անկման մը առաջքը առնելու համար։ Նմանապէս կը յուսայ թէ խողաղութիւնը պիտի տեւէ եւ չինական խնդիրը պիտի կարգադրուի։ Գահաճառը կը յայտարարէ թէ պետութեան հասոյթները աւելցած են, բայց կառավարական երկաթուղիներու հասոյթները զգալի կերպով պակսած։

Ասոր համար հասոյթի վրայ տուրքերու յաւելում կ'առաջարկուի։ Գահաճառը կը վերջանայ սա յայտնի յայտարարութեամբ թէ գերմանական կայսրութեան անհրաժեշտ եղեւնական կացութեան իրր դարման կարելի պիտի ըլլան կարգ մը ելմտական բարեկարգութիւններ մտցնել։

Սաքսոնիոյ թագաւորին ձայնը՝ մասնաւոր հետեւանքով մարած ըլլալուն, գահաճառը կարդաց Կէորկ իշխանը։

ՊԱՏԵՐԱԶՄԸ ՀԱՐԱՒԱՅԻՆ ԱՓՐԻԿԷԻ ՄԷՋ.—Սըր Էտուըրտ Կրէյ, Ազգայական կայսերականներու պետը Աւաքիթէն յետոյ ճառ մը խօսեցաւ Լիվըրբուլի ազատականներու խմբակցութեան մը մէջ, որու միջոցին խօսիւ կը գատապարտէր կառավարութիւնականներու յարձակումները Բէմբրոկէ–Պէնբրմէնի դէմ։ Կրէյ կը յայտարարէ թէ Հարաւային Ափրիկէի պատերազմը անկասկած արդար է, եւ պէտք է որ իր յաջող ելքին յանգի, ուրկէ վերջ ոսկայն Պօէրները Անգլիացիներուն վճռանձն ընթացքին ենթակայ պիտի ըլլան։ Ասիկա ազդին փափաքն է, ուրկէ սակայն պէտք չէ հետեւցնել թէ, ներկայ դահլիճը պաշտօնի գլուխ պիտի մնայ, որովհետեւ հիմա ազատական նախարարութիւն մը կարելի չէ անոր տեղը դնել։ Ներկայ նախարարութեան հիմնական փոփոխութիւն մը չատ անհրաժեշտ կերպով կը ներկայանայ, պատերազմին արագ ու ազդու ընթացք մը տալու համար։ Բողպերիի քաղաքական գործունէութեան գլուխ անցնիլը գոհացում կրնայ պատճառել, ըսաւ Սըր Էտուըրտ Կրէյ, բայց ինչ որ ազդը իրմէ կը սպասէ, աւելի պատշաճի խորհուրդ մը չէ այլ տեւական ուժերու լարում մը, Անգլիան իր տագնապալի կացութենէն փրկելու համար։

Պրիսէլէն հեռագիր մը կը ծանուցանէ թէ, այն պարագային ուր Լահէյի Իրաւարարական ատեանը մերժէ Պօէրներուն կողմէ ի նպաստ հաշտութեան գոհացում տալու, այն ատեն Քրիւկէր մտադիր է Ռուսիոյ, Գերմանիոյ եւ Աւստրեւհունգարիոյ Կայսրերուն դիմել գրաւոր կերպով, եւ անոնց միջամտութիւնը խնդրել զինադադարի մը համար։ Տօքթ. Լէյտսի եւ Ֆիշէրի դէպ ի Պէրլին ճամբորդութիւնը կ'ենթադրուի թէ առնչութիւն ունի այս ծրագրին հետ։ Թրանսվալի եւ Օրանժի ներկայացուցիչները կարեւոր քաղաքական դէմներու կարծիքը կ'ուզեն առնել թէ արդեօք այս տեսակ նպատակ մը կրնայ յաջողիլ։

Եոհաննէսպուրկի մէջ ապրող Աւստրիացի մը, որ վերջերս Հարաւային Ափրիկէէն Վիեննա դարձած է, կ'ըսէ թէ պատերազմը տակաւին առնուազն 6 ամիս կրնայ տեւել։ Տարւոյն ներկայ եղանակը նպաստաւոր է կռուող Պօէրներուն համար։ Եթէ նոյն եղանակին մէջ հաշտութիւն չի կնքուի, յիշեալ Աւստրիացին չի կարծեր որ կարող կ'ըլլան Պօէրները մինչեւ յառաջիկայ յունիսէն անդին դիմանալ։ Իսկ եթէ կարող ըլլան մայիսէն մինչեւ օգոստոս չորս ամիսները անցընել, այն ատեն կարելի է որ յառաջիկայ ամբողջ ձմեռն ալ կարող ըլլան կռուելու վիճակի մէջ գտնուիլ։ Պօէրները ուրախ պիտի ըլլային այժմ հաշտութիւն կնքելով, եթէ իրենց ինքնօրինութիւն մը արուէր։ Այս պարագային իրենք սիրով պիտի ուզէին ոսկիի հանքերը Անգլիացիներուն թողուլ։

Միտըլպուրկէն 13 նոյեմբեր թուականով կը հեռագրուի թէ երկու օրէ ի վեր Պօէրները Քէյթաունի չատ մօտերը կը տեսնուին։ Հաբէֆիլտի մօտերը վերջերս տեսնուած 60 հոգիի չափ Պօէրներ հարաւային Տարլինկի վրայ խուժած են, բայց այդ յարձակումին այնքան կարեւորութիւն չէր տրուեր, որովհետեւ այն տեղի անգլիական զօրագունդերը բաւական զօրաւոր են թշնամին դիմադրելու համար։

Կրաֆրայնէտէն կը հեռագրուի թէ ամէն կողմ Ագրիքանտէրներու միութեան դէմ տրամադրութիւնները կը փոխուին, որովհետեւ կ'առարկուի թէ այս միութեան կողմէ շատեր մոլորուած են։ Ագրիքանտէրներու միութեան ամէնէն ազդեցիկ անդամներէն մէկը, որ միեւնոյն ատեն օրէնսդրական ժողովին ալ անդամ է, կ'ուզէ ետ քաշուիլ։ Միութեան ուրիշ կարեւոր անդամ մը ալ նախագահին երեսին տուած է որ Ագրիքանտէրներու կուսակիցները կը մատնեն զիրար եւ երկրէն կը մեկնին։ Այս տեսակ ազդեցութեան տէր անդամներու կողմէ հրատարակ մը կ'ուզուի հրատարակել, ուր ըսեն թէ իրենք կը հրաժարին միութենէն որովհետեւ անիկա ցեղային ատելութենէ կուրացած է եւ երկրին միայն վնաս կը պատճառէ։

ՔԻՑԲԹԱՈՒՆԻ Հոլանտական ընդհանուր հիւպատոս Տէվալի հրաժարականը ընդունուեցաւ։

ԲԵՌԻՆ.—Վերջին երկու օրերուն անընդհատ ձիւն տեղաց. անսովոր ցուրտ մը կը տիրէ։ Կը վախցուի որ տիրող խիստ ձմեռուան պատճառաւ արքունիքին Բեռլին հասնիլը ուշանայ։

ԹԱՆՃԷՐ.— Մէսոտայի քապիլները ցոյց տալու համար իրենց ցեղապետին թէ ամէն կերպով պատրաստ են կռուելու, յարձակեր են Մէսմուտայի Քապիլներուն վրայ եւ բոլոր կռիւէ մը վերջ յաղթեր են 18 երիտասարդ աղջիկներով եւ անասուններով յաղթական վերադառնալ։

ՆԵՐՔԻՆ

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ

ԱՍՏԻՃԱՆ.— Սանիյէի Բ. առաքման տրուեցաւ Հեռագր. եւ Թղթատար. Վերատեսչութեան ժողովոյ անդամ Հաֆիզ Թէվֆիգ էֆ.։

ՀԱԿԱԺԱՆՏԱՏԵՆԴԱՅԻՆ ՇԻՃՈՒԿԸ.— Վեհ. Սուլթանը հրամայեց որ Տօքթ. Շանդմէսի գտած հակաժանտատենդային չիճուկէն մաս մը Պոլիս բերուելով Համիտիէ մանկանց ու Եղլաբզի կայսերական հիւանդանոցներուն մէջ փորձուի։ Շիճուկը եթէ ենթադրուած գոհացուցիչ արդիւնքները տայ՝ Պոլսոյ բոլոր հիւանդանոցներուն մէջ եւս պիտի ընդհանրացուի։ Շիճուկով կատարուած փորձերուն առ այժմ պիտի հսկեն Համիտիէ մանկանց հիւանդանոցին Բ. Տնօրէնը եւ Կայս. բժիշկներէն դնդ. Իպրահիմ պէյ։

ՄԵԾ-ԵՊԱՐՔՈՍ ՍԱՑԻՏ ՓԱՇԱ.—Մայրաքաղաքիս բոլոր Ֆրանս. թերթերը մեծ խնդութիւն կը յայտնեն Բարձր. Սայիտ փաշայի վերտին Մեծ-Եպարքոսութեան կոչուելուն առթիւ։ Արամպուլ հետեւեալ համակրալից տողերը կը նուիրէ Ն. Բարձրութեան.—«Վեցերորդ անգամ ըլլալով Սայիտ փաշա կը կոչուի վարել Կայսրութեան Մեծ-Եպարքոսական պաշտօնը։ Աւելորդ է մեր կողմանէ ներբող հիւսել Ն. Բարձրութեան արժանեաց։ Վեհ. Սուլթանը, Բարձր. Սայիտ փաշան կոչելով Պեռութեան ամենաբարձր պաշտօններէն մէկն՝ ապացոյցը տուաւ Ն. Բարձրութեան Նկատմամբ տածած իր Կայս. Բարձրը գնահատման։ այս կէտը ինքնին այնչափ բացայայտ է որ մեր կողմէ ո՛եւ է խօսք աւելորդ պիտի համարուի։

ՇՆՈՐՀԱՒՈՐԱԿԱՆ ԱՑՑԵԼՈՒԹԻՒՆՆԵՐ.—Դպրոցական յանձնաժողովի Նախագահ Հիւսէյին Բիզա փաշա, զինուոր. հաստատութեանց Բ. Նախագահ Բայիզ փաշա, Մաքսային Վերատեսուչ Նազիզ փաշա, Երկրագործական Նախարար Սէլիմ Մէլհամէ փաշա Երէկ Բ. Դուռը երթալով Բարձր. Սայիտ փաշայի հետ տեսակցութիւն մը ունեցան եւ շնորհաւորեցին իր նոր պաշտօնը։

—Ցուռնաց Պոլսոյ եւ Երուսաղէմի Պատրիարքները, ընկերակցութեամբ Ֆէնէրի Պատրի գործակատարին, Գուլիսարայ Էկզարքը, եւ Հայ-Հռոմէականներու Պատրիարքը երէկ Բ. Դուռը երթալով, շնորհաւորեցին նորընտիր Մեծ-Եպարքոսը։

—Նոյնպէս շնորհաւորական այցելութիւն տուին մայրաքաղաքիս օտար դեսպանները, դեսպանատանց գործակատարները, Հանր. Պարտուց Վարչութեան ընդհ. տնօրէն կոմս տ'Ամնոս, Վարչական Ժողովոյ Նախագահ եւ անդ. բաժնետերոց ներկայացուցիչ Սըր Պէպինկդըն Սմայթ, հրամանատար Պէրժէ, Օսմ. Պանդայի ընդհ. տնօրէն Սըր Համիլթըն Լանկ, փոխ-տնօրէն Բանճիրի պէյ, Տէրքոսի Ջուրի ընկերութեան տնօրէնը եւ ուրիշներ։

ԶԻՆՈՒՈՐ. ՊԻՏՈՑԻՑ ՅԱՆՁՆԱԺՈՂՈՎԸ.—Վեհ. Սուլթանին Բարձր Նախագահութեամբ կազմուած զինուոր. հաստատութեանց եւ պիտոյից յանձնաժողովին համար, որուն փոխ-նախագահութիւնը յանձնուած է Հալէպի Նախկին կուսակալ Բայիզ փաշայի, մայր դիւան մը եւ հաշուական դիւան մը եւս կազմուած են։

Նորահաստատ դիւաններուն տնօրէն կարգուած են Ելմտական եւ Հանր. շինութեանց Նախարարութիւններէն մէյմէկ կարող պաշտօնեաներ։

ՄԵԿՆՈՒՄ ԱԻՍՏՐԵՒՀՈՒՆԳԱՐԱԿԱՆ ԴԵՍՊԱՆԻՆ.—Պառոն տը Գալիչէ, մայրաքաղաքիս Աւստրեւհունգարական դեսպանը, երէկ ընկերակցութեամբ իր կնոջ եւ որդւոյն արձակուրդով մեկնեցաւ։ Վիէննա։ Վեհ. Սուլթանին կողմէ Կայս. Պալատան արարողապետ Իպրահիմ պէյ Սիրքէճիի կայարանը երթալով ողջերթ մաղթեց դեսպանին։ Նոյնպէս Բարձր. Եպարքոսին կողմէ Թարգման Խայրէտտին պէյ արտաքին գործոց Նախարարութեան թարգման Սաատէտտին պէյ եւս Սիրքէճիի կայարանը գացած էին ողջերթ մաղթելու, ուր կը գտնուէին նաեւ մայրաքաղաքիս դեսպանական մարմինը, մանաւանդ Գանէթթի, Աւստրեւհունգարական դեսպանատան պաշտօնէութիւնը, եւ ուրիշ բարձր անձնաւորութիւններ որոնց ամէնքն ալ դեսպանին ողջերթ մաղթեցին։

ԱՓՐԻԿԵԱՆ ՏՐԻՊՈԼՍՈՑ ԻՍԼԱՄՆԵՐԸ.—Ափրիկեան Տրիպոլսոյ իսլամ ցեղերը Վեհ. Սուլթանին հանրագիր մը ուղղելով խնդրած են որ իրենք ալ զինուոր ընդունուին։ միայն թէ կը խնդրեն որ իրենց զինուորական ծառայութեան տեւողութիւնը երկու տարի ըլլայ, իրենցմէ առնուած զինուորներն ալ յատկացուին Ափրիկեան Տրիպոլսոյ նահանգին պահպանութեան, եւ իրենց սպաներն ալ տեղացիներ ըլլան։

—Զուլլիպ էֆէնի գայմագամը Ափրիկեան Տրիպոլսոյ կուսակալին հեռագիր մը քաշելով յայտարարած է թէ տասանորդի տուրք չվճարող երկու ցեղապետները ակից վերջ՝ առանց տրտունջի եւ գանգատի իրենց տասանորդի տուրքը վճարելու համար հանդիսաւոր խոստում տուած են։ Ասոր վրայ սպայի մը հրամանատարութեամբ երեք խումբ զինուորներ նոյն ցեղերուն մօտ երթալով հազար քիլէէ աւելի տասանորդ հաւաքեր են։

ՊԱՂՏԱՏԻ ՅԱՆՁՆԱԺՈՂՈՎԸ.—Պաղտատի Նահանգը ղրկուելիք յանձնաժողովին՝ Սպարապետութեան կողմէ անդամ կարգուեր են Սպարապետի դրան սպայակոյտին գնդ. Ահմէտ եւ հաղարապետ Բէճէպ պէյերը։

ՊԱՍՐԱՅԻ ԿՈՒՍԱԿԱԼԸ.— Նոյ. 4ին, Պասրայի կուսակալ եւ զինուոր. հրամանատար Փէրիզ Նուրի փաշա Պասրա ժամաներ եւ իր պաշտօնին գլուխը անցեր է։

ԿԱՐՆՈՑ ԵՐԿՐԱՇԱՐԺԸ.— Նոյեմ. 4 թուականաւ Կարինէն կը հեռագրեն թէ նոյն օրը երկրաշարժի ո՛եւ է ցնցում չէ պատահեր։

ՔԱՐԱՆԴԻՆԱՆ ՎԵՐՑԱԾ.— Էտիրնէէ կ'իմացնեն թէ Պուլկար Իշխանապետութեան կողմէ Պոլսոյ դէմ դրուած քարանդինան Ջնջուած ըլլալով, կառախումբերու երթեւեկութիւնը ըստ առաջնոյն կանոնաւոր կերպով կը շարունակուին։

ՊՈԼՍՈՑ ՀԱՄԱՐ ԱԾՈՒԽ.—Սէլանիկի ածուխի վաճառականները Պոլիս զրկուելու համար հինգ հազար թոնս ածուխ պատրաստեր են թէեւ, բայց Արեւել. Երկաթուղիներու Տնօրէնութիւնը այդ ածուխներու իրր փոխադրողէք՝ իւրաքանչիւր վագոնին հազար վեց հարիւր ղրշ. պահանջելուն՝ վաճառականները զիներ են Առեւտ. եւ Հանր. շինութեանց Նախարարութեան, որ այս գինը տարապայման գտնելով. ազդարարած է ընկերութեան իւրաքանչիւր վագոն ածուխը 750 ղր.ով փոխադրել։ Ընկերութիւնը այս պայմանը ընդունած ըլլալով, այդ ածուխի մեծագոյն քիչ մասնէն մայրաքաղաքս պիտի հասնի։

ԱՌՈՂՋԱՊԱՀԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ.—Առողջընդհանուր ժողովը զարձեալ գումարուեցաւ Նախագահութեամբ Քաղաքապետ Բրտվան փաշայի։

—Նոյ. 2ին եւ 3ին Եգիպտոսի մէջ ժանտախտի դէպք պատահած չէ։

—Շամի քարանթինայի բժիշկը նոր պաշտօնով Սամսոն փոխադրուեցաւ։

—Պետական Խորհուրդը ծանոյց Մեծ-Եպարքոսութեան որ բոլոր չաքարավաճառներու խանութները գտնուած առողջութեան վնասակար անուշեղէնի պատրաստութիւնները զրկուած տեղերը պիտի վերադարձուին, այս մասին զանոնք վաճառող չաքարագործներէն հաստատ երաշխաւորութիւն պիտի պահանջուի։

—Անցեալ Օգոստոս ամսէն մինչեւ Հոկտ. ի վերջը հինգ ամսուան միջոցին՝ Պոլսոյ եւ արուարձաններուն մէջ 1951 հոգի մեռած են՝ այլ եւ այլ հիւանդութեամբ։

—Հոկտ. 29էն մինչեւ Նոյ. 5 մէկ շաբթուան միջոցին Պոլսոյ մէջ պատահած մահերուն թիւն է 235 հոգի, որոնց մին կեղծամահ, 9ը կարմրախտ, մէկը հարսանիթէ եւ երկուքը ժանտատենդ, 5ը չնչառական գործարաններէ՝ իսկ մնացեալները այլ եւ այլ հիւանդութիւններէ մեռած են։

ՕՏԱՐ ԾԽԱԽՈՏ.— Բէժիի ընկերութեան եւ Օսմ. կառավարութեան միջեւ եղած պայմանագրին համաձայն՝ օտար երկիրներէ Թուրքիա ծխախոտ ներմուծուելը արգիլուած է։ Այս անգամ «Բան Հէլէնիք» շոգենաւային ընկերութեան Իզմիրի գործակալին անուան Բիրէէն հարիւր

քանը հինգ հակ ծխախոտ հասած ըլլալով, Իզմիրի մաքսային իշխանութիւնները այդ ծծախոտներու մուտքը արգիլած էին։ «Բան հէլլենիք»ի գործակալը պնդելով որ այդ ծխախոտները Սամոս կղզին պիտի զրկուին արտօնութիւն պահանջած էր նոյն կղզին զրկելու։

Պատ. Խորհուրդը՝ որուն ներկայացած էր այս խնդիրը, նկատելով որ Սամոս կղզին եւս Օսմ. կայսրութեան ամբողջացուցիչ մասը կը կազմէ՝ որով Բէժիի ընկերութեան պայմանագիրը նոյն կղզիին եւս կը պատչաճի, քանի որ հոն տեղունքի ծխախոտի մաքսանենգութիւնը արգիլելու հոգը յանձնուած է Բէժիի, որոշեց չթոյլատրել Բէրիէէն եկած ծխախոտներուն Սամոս զրկուիլը եւ զանոնք իրենց եկած տեղը վերադարձնել։ Ըստ որում հրահանգ տուաւ Իզմիրի մաքսատան անդրէնին։

ՊԱՏՄՈՒՃԱՆԻ ՆՈՒԻԷՐ.—Եէմէնի նահանգին էրճէպ ցեղին պետը եւ Հաճճէ գաւառակի Հայիտ ցեղի պետ՝ Չէյնս Քասիմ պէն Հիւզզամ էլ Ամմէր՝ վաղուց ի վեր Օսմ. կառավարութեան հանդէպ հաւատարմական ընթացքի մէջ գտնուելնուն՝ Եէմէնի կուսակալին կողմէ այդ ցեղապետներուն մէյմէկ քէյֆիյէ եւ մեծաքեայ պատմուճաններ նուիրուեցան։

ՊԱՐՍԻԿ ՈՒԽՏԱՒՈՐՆԵՐ.—Մայրաքաղաքիս պարսկական դեսպանատունը խնդրած է Բ. Դռնէն որ այս տարի Հիճազ գացող պարսիկ ուխտաւորներուն նկատմամբ Օսմ. կառավարութեան կողմէ դիւրութիւն եւ օգնութիւն ընծայուի։

ՀՆՈՒԹԻՒՆ.—Բուլէ գաւառակի ընակիչներէն մէկուն արտէն տասնըեօթը կտոր հին դրամ եւ մետաղեայ չուն մը գտնուեր է։

ՏԵՂԱԿԱՆ ԶԻԵՐ.— Կայս. կառավարութիւնը որոշած է ասկից վերջ թէ բանակին եւ թէ Պետութեան պէտք ունեցած ձիերը Կայսրութեան նահանգներէն հայթայթել։ Ատանայի մէջ այս առթիւ հարիւր յիսուն ձի գնուեր է արդէն Կայս. կառավարութեան հաշուոյն։

ԺԱՆՏԱՒՏ.— Հոկտ. 28ին Օտէսայի մէջ երկու հոգի ժանտախտէ բռնուեր են թէեւ, բայց անկից ի վեր մինչեւ անցեալ շաբաթ ուրիշ նոր դէպք պատահած չէ։

—Ցունաստանի առողջ. Վարչութիւնը խստիւ արգիլած է Օտէսայէ եկած ապրանքներու Ցունաստան մտնելը։

ԱՌՋԻ ՕՐՈՒԱՆ ՀՐԴԵՀԸ.—Առջի օրուան հրդեհը թէեւ էյտպ ըսուած էր, բայց հրդեհը Սալամթոմրուք՝ յոյն ընտանիքի մը վարձքով ընակած տունէն ելած է։ Այս հրդեհին մէջ այրած են 4 տուն, որոնց երկուքը հայերու սեպհականութիւն էին, եւ 5 խանութ։ Այրած տուներէն 3ը ապահովագրուած էին։ Հրդեհին վայրը փութացած էին Ոստիկանութեան Նախարարը, զինուոր. Ջրհանկրաց ընդհ. հրամանատարը, ծովային եւ ցամաքային հրշէջ գունդերը, որոնք թէեւ ոգի ի բռին աշխատեցան հրդեհը սահմանափակելու, բայց այդ տեղուանքը փոյտաշէն ըլլալուն՝ կարելի չեղաւ առաջքը առնել։ Հրդեհը առաջ եկած է տան մը վերի յարկը բաց թողուած կրակարանէն ցատկող կայծէն։ Տուները խոր քունի մէջ թաղուած ըլլալով, հարկ եղեր է զիրենք արթնցնել։ Այրած չէնքերէն կարասի բնաւ կարելի չէ եղեր աղատել։

—Երէկ առտու Ղալաթիոյ հրդեհի աշտարակը թէեւ նոր հրդեհ մը կը ծանուցանէր Ղալաթիա՝ Բարանլըդ-Ցիրուն փողոցը, բայց կատարուած քննութիւնը այդ տեսակ բան մը հաստատած չըլլալով՝ ստուգուեցաւ որ ճաշարանի մը ծխնելոյզէն ելած բարթ մուխը հրդեհ կարծուեր է աշտարակին պահակ նշանատուին կողմէ։

ԿԱՌԻՒ ԱՐԿԱԾ,—Կառապան Իսաք Երէկ ժամը 7ին Բերա Գալաթիայ փողոցէն չորս կիներ առնելով Ղալաթիայ իջած միջոցին Զ. չրջանակի զառիվայրին վրայ ուրիշ կառքի մը կ'ընդհարի։ Այս ընդհանրումէն՝ Իսաքի կառքին ձիերը խրտչելով կսկսին քառատրոփ վազել դէպի վար։ Կառապանը թէեւ կ'աշխատի կատղած ձիերը զսպել, բայց չյաջողիր, եւ ձիերուն արձակած կիսկրէն ու ծառանալէն իր հաւասարակշռութիւնը կորսնցնելով կառքէն վար կը գլորի։ Ձիերը դարձեալ կը շարունակեն իրենց յիմարական վազքը, այս անգամ ալ Շիշխանէի պահականոցին մօտ ուրիշ բեռնակառքի մը կ'ընդհարին, այնչափ ուժգին որ ձիերէն մին գետին իյնալով կը սակի։ Միւսն ալ այլ եւս չկրնալով վազել, կառքին մէջ գտնուող կիները կ'աղատուին։ Կիներէն մին թեթեւ վէրք մը միայն առեր է։

ԽԱԽԱՄԱՐԱՆԸ.— Հրէից Խախամարանը Գուզկունճուզէն պիտի փոխադրուի Օրթագիւղ։ Հրեայ հասարակութիւնը այս նպատակաւ Օրթագիւղի մէջ ընդարձակ չէնք մը վարձած է։

ԱՂՋԻԿ ՄԸ ՈՐ ՈՃԻՐ ՄԸ ԿԱՐԴԻԼԷ.—Բերայ Ժուրնալ փողոցի տուներէն սընտուկ մը չալկած բեռնակիր մը նոյն փողոցէն դուրս ելած միջոցին, անկիւնը ուրիշ բեռնակիրներ ասոր վրայ յարձակելով կը պահանջեն որ բեռը վար առնէ, պնդելով որ այդ փողոցի բեռնակրութիւնը իրենց սեպհականացած է։ Միւսը հակառակը կը պնդէ, որով մէջերնին կռիւ մը կը ծագի։ Նախայարձակ բեռնակիրներէն մին դաշոյն մը քաշելով իր հակառակորդին վրայ կը յարձակի։ Նոյն պահուն՝ հոն գտնուած տան պատուհանէն աղջիկ մը որ վէճը կը դիտէր՝ երբ բեռնակիրին քաշած դաշոյնը կը տեսնէ՝ գործուելիք արիւնահեղութեան մը առաջքը առնելու համար՝ մարգասպանին գլխէն վար կ'անցունէ . . . թոյլ մը ջուր։ Անդամը այս անակնկալ տուչին բոլորովին յանկարծակի գալով, կը շուարի, ուսկից միւսը օգտուելով կծիկը կը դնէ։ Այս տարօրինակ եւ սրամիտ եղանակաւ անմիջական արիւնահեղութիւն մը արգիլող օրիորդը դրացիներէն գովեստներու եւ շնորհաւորութիւններու արժանացած է։ Եւ կ'արժէ ալ։

ԱՑՑԵԼՈՒԹԻՒՆ.—Սերպիական դեսպան զոր. Սավա Կրուիչ եւ Երուսաղիմայ Ցունաց Նախորդ պատրիարք Տ. Նիկոդիմոս Նախընթաց օր այցելեցին Ցունաց Նախորդ պատրիարք Տ. Կոսդանդինոսի։

ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ԲԱՐԻԶ, 18 Նոյ.— Խորհրդարանը այսօր սկսաւ Զինական տուգանքին երաշխաւորութեամբ կնքուելիք փոխառութեան ծրագրին վիճաբանութիւնը։ Բուռն միջադէպներ տեղի ունեցան։ Պ. Պէրթօ խստօրէն քննադատեց ծրագիրը եւ ժամանակաւոր վարման ենթարկուեցաւ։ Նիստը ընդհատուած ըլլալով, վիճաբանութիւնը վաղուան յետաձգուեցաւ։

ՊԷՐԼԻՆ.— Կը ծանուցուի թէ մօտ ատենէն տեղի պիտի ունենայ Բայխսդակի եւ Լանտթանկի լուծումը։

ԳԱՀԻՐԷ.— Նոյեմբերի առաջին եօթնեակին մէջ օրը նպաստաւոր եղաւ բամպակի բերքին, որ մեծապէս վնասուած էր սեպտեմբերի մառախուղէն։ Կը յուսացուի որ ընդհանուր բերքին քանակութիւնը 2½ միլիոն քանթարի հասնի։

ԲԷՇԹԱ.— Խորհրդարանին մէջ, ուղերձին վիճաբանութեան առթիւ, Նախարարապետ Պ. տը Զէլ յայտարարեց թէ Աւստրիոյ եւ Հունգարիոյ չարերը կը պահանջեն որ համաձայնութիւն մը գոյութիւն ունենայ երկու երկիրներու միջեւ։ Երրեակ դաշնակցութեան համար ալ նախարարապետը ըսաւ թէ այդ դաշնակցութիւնը միջազգային խաղաղութեան համար գրաւական մըն է եւ մեծ ապահովութիւն կը ներշնչէ երեք դաշնակից տէրութեանց։ Նախարարապետը աւելցուց թէ երրեակ դաշնակցութեան ամէնէն նշանակելի կողմն է Աւստրեհունգարիոյ համաձայնութիւնը Ռուսիոյ հետ։

ԼԻՎԸՐՊՈՒԼ.— Նիւեորքի մէջ ցորենի գինը չաս հաստատուն է։ գոցուեցաւ 80ի։ Լիվրբուլի մէջ 5/9/50։

ԱԶԳԱՅԻՆ

ԿԻԼԻԿԻՈՅ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԱԿԱՆ ԸՆՏՐՈՒԹԻՒՆԸ

ԿԱՅՍ. ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹԻՒՆԸ Կ'ԸՆԴՈՒՆԻ ՕՐՄԱՆԵԱՆ Ս. ՊԱՏՐԻԱՐՔԻՆ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԱԿԱՆ ԸՆՏՐԵԼԻՈՒԹԵՆԷՆ ՀՐԱԺԱՐՈՒՄԸ

Ասկէ առաջ գրած էինք թէ Ս. Պատրիարքը՝ փափաքելով պահել Պոլսոյ Պատրիարքութեան պաշտօնը զոր այնչափ խղճմտութեամբ կը վարէ, վայելելով Կայս. Կառավարութեան բարձր վստահութիւնն ու Պատրիարքարանի Ժողովներուն աջակցութիւնը, հրաժարած է Կիլիկիոյ Կաթողիկոսական ընտրելիութենէն։

Կայս. Կառավարութիւնը նկատողութեան առնելով Ս. Պատրիարքին կաթողիկոսական ընտրելիութենէ ձեռնպահութիւնը, օրինաւոր գտած է զայն, և փափաք յայտնած է որ Ն. Սրբազնութիւնը ըստ առաջնոյն չարունակէ Պոլսոյ Պատրիարքութեան պաշտօնը։

Ողբացեալ Մամուրեանի անուան տարեդարձին առթիւ, անցեալ հոկտեմբեր 20ին, Իզմիրի մէջ հոգեհանգստեան պաշտօն կատարուեր է, եւ պսակներ դրուեր են գերեզմանին վրայ։

×

Անպատեհութիւնները սկսան նոյն իսկ առաջին օրերէն . . . ։

Այս շաբթու կատարուած քանի մը պսակներու առթիւ, կարգ մը տաներէններ զանազան անուններով գումարներ պահանջեր են, եկեղեցիներու մատուցին յանձնուելու պատրուակով, եւ աւելորդ է ըսել թէ . . . իրենց կսկորդը անցընելու մտադրութեամբ։ Մինչեւ անգամ,—ինչպէս կը ծանուցանէ պաշտօնակից մը,—նիւթական ո՛չ լաւ պայմաններու մէջ գտնուող ընտանիք մը պարտաւորուեր է իր հարսնիքը յետաձգել՝ այդ տեսակ դրամական պահանջումներու պատճառաւ։

×

Վանայ Երամեան վարժարանին Նը. պաստահաւաք Ցանձնաժողովը կ'երեւայ թէ ձուլուեր է բոլորովին։ Ասկէ առաջ, անդամներէն մեծագոյն մասը հրաժարելու միտումներ ցոյց տուած էին, իրենց զրաղումներուն առատութեանը պատճառաւ։ Ուստի. Խորհրդոյ վերջին նիստին ալ, Ցանձնաժողովին ներկայ գտնուած էր մի միայն Տէր Պողոսեան Պետրոս էֆէնտին, որուն յանձնուեցաւ Ս. Պատրիարքին այն Կոնդակը, որ այդ հանգանակութեան առթիւ պատրաստուած էր։ Տէր-Պողոսեան էֆ. անձամբ պիտի կատարէ հանգանակութիւնը, որկրյուսանք թէ փափաքուած արդիւնքը պիտի տայ։ Վարժարանը՝ որուն համար կը հաւաքուին այդ նպաստները, արժանի է ամէն հոգածութեան։ Մինչեւ այսօր, իբր այդ նպատակով տրուած դրամ, Պէրպէրեան էֆէնտիի կողմէ յանձնուած 30 ոսկին կայ միայն։ Ս. Պատրիարքն ալ իր կողմէ խոստացեր է կարեւոր նպաստ մը ընել։ Կը կարծենք որ պոլսեցնակ Վանեցիները, որոնց մեծագոյն մասը նիւթական լաւ կացութեան մը մէջ կը գտնուի, սիրաշարժութեամբ պիտի ուզեն մասնակցիլ այդ հանգանակութեան՝ որ իրենց ծննդավայրին պատիւ բերող կրթական հաստատութեան մը ի նպաստ կը կատարուի։

×

Կարնոյ Մայր-Եկեղեցին համար գրած էինք թէ վնասուած է վերջին աղետալի երկրաշարժէն։ Եկեղեցիին ամէնէն աւելի վնասուած մասն է կեդրոնական գմբէթը՝ որ վերէն վար խաչաձեւ ճեղքուեր է կոր գիծերով։ Էրզրումէն ստացուած նամակ մը կ'ըսէ թէ մի՛ միայն Մայր-եկեղեցւոյն վնասուած մասերը նորոգելու համար 2000 ոսկի պէտք կայ։

×

Ուսուցիչներու Օգնութեան Սնտուկին Ցանձնաժողովը այս վերջերս քանի մը նիստեր գումարեց։ Ցանձնաժողովը գոհութեամբ արձանագրեց այն 100 ոսկի նուիրատուութիւնը՝ զոր Պէրպէրեան էֆ. ընրաւ Մնտուկին։ Բացի այդ գումարէն, Ցանձնաժողովը մինչեւ այսօր կրցած է գոյացնել 1500 ղրշի գումար մը, որուն 700 ղրուշը այս տարուան չրջանաւարտներուն կողմէ տրուած 20 ղրշի տուրքով առաջ եկած է։ Ցանձնաժողովին անդամներէն Արտաշէս էֆ, Մկրեան, ասկէ առաջ հրաժարած էր՝ իր գործերուն առատութեան պատճառաւ։ Կը լսենք թէ անոր տեղ անդամ պիտի ընտրուի Կարապետ էֆ. Խորասանճեան։

×

Իզմիրի Ս. Լուսաւորչեան ազգային հիւանդանոցին հարիւրամեայ հաստատութեան յոբելեանը պիտի կատարուի յառաջիկայ 1902 տարուան մարտ 31ի կիրակի օրը, նախագահութեամբ Առաջնորդ Սըրբազանին։ Այդ առթիւ, յոբելեանի կարգիր մասնախումբին անդամներէն Պ. Կ. Նաւասարդեան պատրաստեր է նոյն հաստատութեան հարիւրամեայ Տեղեկագիրը, զոր հրատարակած է Մամուրեան տպարանը։ Տեղեկագիրը, զոր տակաւին չենք տեսած, կը բաղկանայ եղեր 54 էջերէ. սկիզբը ունի եղեր նախաբան մը, եւ Իզմիրի Առաջնորդ Մելքիսեդեկ Արքեպիսկոպոսի մէկ պաշտօնական նամակը որ տեղեկագրին հրատարակութիւնը կ'արտօնէ։ Տեղեկագիրը բաժնուած է երեք մասերու, որոնց մէջ յաջորդաբար ներկայացուած են 1801—1842, 1843—1879 եւ 1879—1901ի չրջանները՝ հակիրճ կերպով մը։ Տեղեկագրին վերջը դրուած են եղեր քանի մը հաշուեկշիռներ, եւ կոչում մը՝ այդ յոբելեանին առթիւ հիւանդանոցին նպաստելու։

×

Տէր-Մինասեան Վահան վարդապետ կը խնդրէ մեզմէ ծանուցանել թէ ինք երբեք չէ՛ արտօնած որ այս վերջերս հրատարակուած օրացոյցի մը վրայ իր անունը դրուի։ Վահան վարդապետ կը յայտարարէ թէ ինք ո՛ եւ է առնչութիւն չունի այդ հրատարակութեան տակ։

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՍԱԿԱՐԱՆ

ՓԱԿՈՒՄ, 5 Նոյ.		
Օսմ. Բան. Սեռի Դ. Օ.Ո.	26	07 ½
Ամէնէն բարձր գին »	26	07 ½
» վար գին »	26	01 ½
Ակվիվէ »	—	—
Բուլգի երկաթ. ֆր.	100	37 ½
Ամէնէն բարձր գին »	99	62 ½
» վար գին »	98	62 ½
Թրանսվալ »	74	—
Ամէնէն բարձր գին »	74	—
8 օրուան Բոնսոյիա	250	—
8 » Երկաթուղի	2	—
ԲԱՑՈՒՄ, 6 Նոյ.		
Օսմ. Բան. Սեռի Դ. Օ.Ո.	26	02 ½
» ժամ 5ին «	26	6 ½
Բուլ. երկաթուղի ֆր.	100	12 ½
» » ժամ 5ին »	100	12 ½
Թապաղ Թիւրք Ռէժի	12	75
Սիկարէթ. Սեռի A	0	89
» » B	0	48
Պանգ տը Մէթելին	8	35
Ագսիոն տէ Թրամուէյ	5	60

Փուխտոս	1	40
Սոսիէթէ տ'Ասիւրանս	3	72 ½
Գրէտի ժէնէրալ	0	10
Սոս. Օթ. տը ֆիլ է տի ֆ	1	20
Ագսիոն Գոմնիբուսալ	0	8
Թոպրագ Գոբբորէյզն	0	2
Անթրբրիզ ժէնէրալ	0	2
5% Էհլլէնիք 1888	196	—
Պանգ Նասիոն. Յուն.	405	—
Լորիւմ	51	—
Թրանսվալ	74	—
Պոլսոյ Քարափի Ընկ.	455	—
Տէրքօրի Ջրի Ընկ.	247	—
Թրամվէյի Ընկ.	480	—
Գրէտի Ֆոնսիէ Էժիք.	264	—
Անատոլու Երկաթ.	9	27
ՓՈԽԱՆԱԿԱԳԻՐ		
Լոնտոն 3 ամիս	109	⅛
» » » չէք	110	—
Բարիզ » »	23	02 ½
» » » չէք	22	82 ½
Պերլին ռնտակոս չէք	18	54
Օտեսա Թուղթ	8	57

ԴՐԱՄՆ. ԸՆԹԱՑՔԸ		
Անգլ. Ոսկի	110	06
20 ֆրանգնոց	87	24
20 մարքնոց	107	10
Ռօլ Էյմբերիալ	90	20
Գրոշից	51	08
Մէճիտիէ արծաթ	108	02
Մէճիտիէ քառորդ	107	10
Մէճիտիէ մանրուք	103	—
Մէթալիք	068	20
Պէշլիք	100	—
Բուպլի արծաթ	68	20
Շիլին	108	20
Ֆր. արծթ. Ֆրնս.	87	10
» » իտալկն.	77	—
» » բուլկն.	85	30
Ռէճիա	10	—
Բուպլի թղթադրամ	8	59
Ֆլորին »	9	07
Մարք »	107	20
Տրաքմի »	37	90
Անգլ. ոսկի »	110	—
Ֆրանս. » »	87	20
Բուլգարկն. » »	86	30
Պուլկ. » »	86	30
Իտալ. » »	82	20

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՍԱԿԱՐԱՆ

Բարիզ, 18 Նոյ.		
3% Ֆրանսկն.	100	80
3½% »	101	10
Օսմ. Բան. D	24	07
Բուլ. Երկ.	101	—
Օսմ. Ռէժի	297	—
Օսմ. Կայս. Պանքա	519	—
Օսմ. Մաքս	509	—
Օսմանիէ	456	—
Բէրիորիմէ Թիւրք	—	—
Քրէտի Լիոնէ	968	—
5% Իտալական	99	70
Ոպանիական արտաքին	70	60
Թէմզկի փոխառութ.	420	—
Սկլանիկ-Կ. Պոլսոյ երկ.	267	—
Դասոպոս երկթ.	345	—
Թրանսվալ Բանս.	75	—
Իռլանական 1890	—	—
Զէք Լոնտոնի վրայ	25	15

Լոնտոն, 18 Նոյ.		
Անգլ. Բանս.	91	87
Օսմ. Իսանի B	49	50
» C	26	—
» D	23	87
Օսմ. Պանգա	10	87
Իժիրսէն Խէնիֆէ	106	12
Տօմինիոն	105	50
Ամարնի երկաթուղի	12	63
Դասոպոս »	82	—
5% Իտալական	—	—
5% Հելլէնական 1884	39	—
Իսանի »	30	50
Մոնոբոլ »	42	—
Իռլանական 1890	—	—
Պուլկար 1888 6%	85	—
Թրանսվալ Բանս.	3	06
Փոխառութ. Բարիզի վրայ	25	32 ½

Վիեննա, 18 Նոյ.		
Բուլ. Երկթ.	94	—
Օսմ. Ռէժի	275	—
Փոխն. Լոնտոնի վրայ	239	10
Գրիւսիսի, 16 Նոյ.		
Իսանի Օսմ. Սեռի D	23	95
Բուլ. երկաթուղի	100	—
Պերլին, 16 Նոյ.		
Բուլ. երկաթուղի	99	—
Բուպլի (100ը)	216	25
Փոխ. Լոնտոնի վրայ	20	25

ՇԱՌԼ ՄԷՌՈՒՎԷԼ

ՈՍԿԻԻ ՏԵՆԴԸ

ԱՌԱՋԻՆ ՄԱՍ

ԺԱԳ ՖՈՒԺԸՌԷԻ ՈՃԻՐԸ

Ա.

ՀՐԱԺԱՐՈՒՄ

Ամէն մարդ դրամի վրայ կը խօսի։ Ամէն մարդ չպարալից կեանքի մը կը բաղձայ։ Զրկել դիւղը, տունը, ծնողքը, բնակարանը կամ դղեակը եւ երթալ ի՛նալ Բարիզի փոսկրուն մէջ եւ կորսուիլ դրամասիրութեան կամ հպարտութեան իր զոհ. այս չէ՞ ուզուածը, այս չէ՞ նաեւ քու ուզածդ։ Դո՛ւ ալ անոնց պէս պիտի կորսուիս։

—Աղուո՛ր բաներ։

Ժողովրդապետը խստացաւ։

—Ժա՛գ, յարգանք ու երախտապարտութի՞ւն ալ մոռցար։ Զէի՛ յուսար։ Եթէ մայրիկդ լսէր սա ըսածդ, վիշտէն պիտի մեռնէր, լա՛ւ գիտցիր։

—Բայց չի՛ լսեց եւ ինչ որ ալ ընեմ, պիտի չկրնայ ալ այլեւս լսել, ցաւիլ ու յանդիմանել զիս։ Բժիշկը ըսաւ արդէն թէ գատապարտուած է։

Խոշոր արցունք մը եկաւ լեցնել խեղճ դատապարտուած է։

Խոշոր արցունք մը եկաւ լեցնել խեղճ տղուն աչքերը։

Կատղած երեւոյթով, սրբիչը մէկ կողմ նետեց, եւ կրթնեցաւ սեղանին։

—Մօրս վրայ ինչո՞ւ կը խօսիք, պոռաց յանկարծ կսկիծով։ Ի՞նչ հարկ կայ խառնելու մաղձով լի այս սիրտը ուր անոր սէրը եւ ձեր յարգանքը միայն կայ։ Մա՛յրս։ Ի՞նչ կեա՛նք էր այդ դժբաղդ կնոջ վարածը, եւ ինչ եղաւ իր ամբողջ կեանքի միջոցին եթէ ոչ համակերպող զոհը ճակատագրի մը՝ որուն ես չեմ ուզեր հնազանդիլ։ Իմ վիշտերս, իմ զրկումներս չեն որ այսպէս ըրին զիս, իրենները, մայրիկիս վիշտերը . . . Քանի՛ քանի՛ անգամներ անօթի տեսայ զայն, ցնցոտիներու մէջ, մուրացիկի երեւոյթով, հակառակ հօրս տաժանելի աշխատութեան։ Այդ տեսարանները, կարելի չէ՛ մոռնալ։

—Ուրե՞մն . . .

—Ըսի արդէն ձեզ . . . ։

Ես կ'ուզեմ ուրախ, համարձակ եւ զուարթ ապրիլ։

—Երա՛զ։ Ունայնութիւն։

—Կ'ուզեմ ինծի ճամբայ մը բանալ, ելլել այս ցեխոտ վիճակէն ու բարձրանա՛լ, բարձրանա՛լ մինչեւ երջանկութեան վերին խաւերը . . . ։

—Ցնո՛ր։

Ֆուժըռէ դայրացած՝ բռունցքի հարուած մը տուաւ սեղանին, և

—Պիտի ընե՛մ, կրկնեց յամառ չեշտով մը։

—Բայց եթէ չյաջողի՞ս։

—Ցաղթուած պիտի ըլլամ, ա՛յսչափ։ Բան մը՝ որ սովորական է արդէն։ Պիտի ընդունիմ պարտութիւնը եւ իր հետեւանքը, բայց . . . գոնէ ոչ առանց մաքառումի . . . ։

—Մաքառելու համար բաղուկ պէտք է, մաքաելու համար դրամ պէտք է, եւ դուն ստակ մը չունի՛ս այսօր դրպանդ։

—Ճչմարի՛տ։

—Ուրեմն կանխաւ յաղթուած ես արդէն։

—Թերե՛ւս։

—Խորհրդածէ ըսածներուս վրայ։

—Ո՛չ, եղածը եղած է։

—Խե՛ղճ տղայ . . . ։

Ալ չխօսեցաւ Արբան, իր վերջին բառը եղաւ գթութեան այդ բացագանչութիւնը։

Նախաճաշը վերջացաւ խոր լռութեան մը մէջ։ Յետոյ Արբան երիտասարդին հետ դուրս ելաւ, եւ ցուցնելով անոր քարէ խաչերը որ կը ցցուէին մօտի գերեզմանատան հողակոյտերուն վրայ ծանրօրէն ըսաւ.

—Ի՞նչ ճամբայ ալ բռնէ, միշտ հոն է որ կը հասնի մարդ վերջապէս։ Ի՞նչ է կեանքը։ Վայրկեա՛ն մը։ Կարճ անցք մը սոսկ։

—Հարիւր անգամ խորհած եմ ես այդ բանին վրայ, բայց, ի զո՞ւր է։

Ծերունին ցուցուց այն ատեն եկեղեցիին դուռը և ըսաւ.

—Գնա՛ աղօթէ հոն։

Ժաղ դլուխը թոթվեց.

—Փորձեցի, ըսաւ, բայց չեմ կրնար։ Յանդուգնութիւն Պարոն Ժողովրդապետ։ Շնորհակալութի՛ւն։

Եւ մեկնեցաւ առանց բռնելու ձեռքը այս հինաւուրց բարեկամին զոր այնքան տխրեցուց փչրելով անոր բոլոր երազները, ու արագ քայլերով աներեւութացաւ անտառակին մէջ որ գեղին միւս կողմը կը տարածուի եւ կը պատկանի դղեակին։

Արբայ Ասլէն աչքովը հետեւեցաւ ա. նոր մինչեւ որ բոլորովին անհետ եղաւ ան հեռաւորութեան մէջ։

—Կորսուեցա՛ւ, մռմռաց ցաւով։

Մաղրող ձայն մը լսուեցաւ յանկարծ որ ծերունիին ա՛յնքան դիւրահաւատութեան վրայ կթալով կ'ըսէր.

—Քանի քանի անգամներ ըսուեցաւ ձեզի բայց չուզեցիք երբեք հաւատալ։

Մարիանն էր, բարի ժողովրդապետին սպասուհին։

Խեղճ մարդը չպատասխանեց. այլ քթախոտի տուփ մը դուրս քաշեց գրպանէն եւ իր մխիթարութիւն խոշոր պղտուկնց մը խոտ լեցուց ռնգունքներուն մէջ։

(Շարունակելի)

Western Assurance Company

ՈՒԷՍԴԸՐՆ

ՀՐԴԵՀԻ ԴԷՄ ԱՆԳԼ. ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿ.

ՀԻՄՆԵԱԼ 1851ԻՆ

Հատուցուած փոխարէնները ամբողջ ապրիլ 6,000,000
Պատրաստ դրամ եւ արեւելեան հասոյթ » » 1,250,000
Վճարեալ դրամագլուխ » » 4 10,000

Հրապարակս ծանօթ Ֆրանս. եւ Գերմ. ընկերութեանց դրամագլուխը 100,000ին աւելի չէ։

Ուէսդրընի Ընկերը հրդեհի դէմ ամէն կարգի գործեր կ'ապահովագրէ։ Վնասները տեղւոյն վրայ եւ անմիջապէս կ'հատուցանէ։

Ներկայացուցիչ Թուրքիոյ ԳԱՌՆԻԿ ԱՍՏՈՒԱԾԱՏՈՒՐ
Պոլիս, Պահճէ Գարու, Անանիատի խան, 20, 21, 22

Ծանօթ. — Տեղւոյն է՛ն ծանօթ Ֆրանս. և Գերմ. ընկերութեանց պատրաստ գրամը՝ իրենց հասոյթին հետ բազդատմամբ 100 %էն աւելի չէ, մինչդեռ Ուէսդրընինը 125%է։ Ի նշան երաշխաւորութիւն մը կ'ընծայէ իր միջակցաց։

Ց Գ. — Գաւառներուն մէջ գործունեայ եւ պատուաւոր գործակալներ կը փնտռուին

2 10-100

Ամէն գործի յաջողութեան գլխաւոր պայմանն է

Ճշդապահութիւնը

Ճշդապահութեամբ կատարուած գործ մը յաջող գործ մըն է

ԱԱԳԱԵԱՆ ՏՊԱՐԱՆԻ

Գլխաւոր սկզբունքն է Ճշդապահութիւնը

ԲՕԼ ԶՐԱՔ

ՆԿԱՐԻՉ

կայարա, Տէմիր խան, թիւ 26

BRASSERIE GAMBRINUS

ԳԱՐԵԶՐԱՏՈՒՆ ԿԱՄՊՐԻՆՈՒՍ

ԲԱՑ Է ԱՄԲՈՂՋ ԳԻՇԵՐԸ

Déjeûner, Dîners et Soupers à la Carte

CONSOMMATIONS DE PREMIER CHOIX — BIÈRES DIVERSES

Grand' Rue de Péra, 312 Constantinople

Բերա, Մեծ փողոց, 312 Կոստանդնուպոլիս

2—11-100

ՍԻՄՈՆ ԹԷԼԵԱՆ

Դերձակ, ջափու վրայ ամէն տեսակ արանց զգեստներու

Կ. Պոլիս, Հաճօթուլլ խանի վերի յարկը, թիւ 29-30

Ունի ձմեռուան Բոսթիւմցուներու եւ Բալթոցուներու ճոխ հաւաքածոյ։ Ամենակարճ ժամանակի մէջ եւ անթերի կերպով պատրաստութիւն ԲՕՍԹԻՒՄՆԵՐՈՒ, ԲԱԼԹՈՆԵՐՈՒ, ԲՐԷՏԷՆՈՆԵՐՈՒ, ԵՒՆ., ԵՒՆ. ԵՒՆ.

Վճարման մատչելի պայմաններ եւ գիներ

15—30

Խ. ՃԻԶՄԷՃԻ

117, Բերա, Մեծ Փողոց 117

ՄԵԾ ԿԵԴՐՈՆԱՏԵՂԻ

Վառարաններու, թիթեղեայ ապրանքներու եւ ելեքտրա. զանգակներու

ՇԷՆՔԵՐՈՒ ՇԻՆՈՒԹԵԱՆՑ ՅԱՏՈՒԿ

Թիթեղեայ կազմածներու հայթայթում. Ջուրի ճարմանքներու համար

Կապարեայ խողովակներ, Ծորակներ եւ անոնց զետեղում

ՃԵՄԻՇՆԵՐ

Եւրոպական դրութեամբ Իրենց կազմածով եւ հայթայթում.

ԼՈԴԱՐԱՆՆԵՐ (Պանէօ)

ԱՄԷՆ ՄԵԵՌՈՒԹԵԱՄԲ ԵՒ ՋԵՏԵՂՈՒՄ.

ԵՐԱՇԽԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ

Վաճառատան հայթայթմանց եւ զետեղմանց

ԱՄԷՆԷՆ ԱԺԱՆ ԳԻՆԵՐ

ամենէն լաւ ապրանքներու համար,

2 8-12

ՄԹԼԲԱՆ ԱՍԼԱՆԵԱՆ

ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ ԿՕՇԻԿԻ

ՊԱՏՐԱՍՏ, ՁԱՓՈՒ ՎՐԱՑ ԵՒ ՆՈՐՈԳՈՒԹԻՒՆ

Կլասէ, Սկարբին, Պօթ արանց, կանանց եւ ազայոց համար. ընտիր տեսակ եւ աժան։ Երաշխաւորութիւն գործածութեամբ վեց ամիս կօշիկին ձեւը չփոխուելու մասին։

Ձրի ՆՈՐՈԳՈՒԹԻՒՆ

Գնման օրէն մինչեւ վեց ամիս ամէն նորոգութիւն կը կատարուի Ձրի կերպով։

ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ, Բանկալթի ճանապարհ, բաղնիքին դիմաց, թիւ 47. 3—11-12

1900

Բարիզի Միջազգային Արուեստանոցներ

ՆԻՈՒ-ՀՈՄ

Ամերիկեան Աշխարհածանօթ

ԿԱՐԻ ՄԵՔԵՆԱՆ

Ստացած է մեծ մրցանակը (Hors Concours) և արուեստահանդէսին մէջ ամենքցեալ եղած է։ Այս մեքենաները ամէն կերպով միւսներէն կերպասնց են։ Մեքենաներու գործածութեան կերպը ձրի կ'ուսուցուին և նորոգութիւնները ձրի կը կատարուին։

Թուրքիոյ համար միակ ներկայացուցիչ
Մ. ԱՄՈՏԷՈ ՍԱԼՎԱԹՕՐ
Ընդհանուր Մրբեարանց
Պոլիս, Պահճէ Գարու, Հաստատեի Ճաստտեսի, Թիւ 7

Մասնաճիւղ.
Իզմիրի, Սմիւրնի, Ափիոն-Գարահիսարի և Ամ. մէջ։ 2—8.

ՇԱՊԻԿ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՅԿԱԿԱՆ

ՀԱՅԿԱՆՇԱՊԻԿ

ՀԱՅԿԱՆՀԱՅԿԱՆ ՀԱՅԿԱՆՀԱՅԿԱՆ